

WiderScreen.fi 1/2007
3.7.2007

Kun saumat repeävät
- Kaarina Hazard: Kontallaan.
Muistiinpanoja mediasta.

Tanja Sihvonen
FM/Tutkija
Mediatutkimus
Turun yliopisto

Tulostettavat versiot
- [htm](#)
- [pdf](#)

[\[takaisin\]](#)

Kun saumat repeävät

Pitkän linjan toimittaja, kolumnisti ja Tampereen yliopistossa luontodokumenteista väitöskirjatyötään tekevä Kaarina Hazard kuvailee itseään akateemiseksi sekatyöläiseksi. Hänen mielestään kirjoittaminen on paitsi yksityinen nautinto myös kansalaisen rehtiä perustyötä, jonka tarkoitus on sekä nähdä että näkyä, tuoda esiin ja asettua itse arvioivan katseen alle.

Hazardin pamfletiksi tituleerattu *Kontallaan*-kirja on tämän rehdin perustyön oiva ilmentymä. Siinä tarkastellaan mediaa, "*niin sanallisia kuin kuvallisia julkisia lausumia*", sen useissa eri ilmenemismuodoissa ja esiintymisympäristöissä. Media on kiinnostava tutkailukenttä monestakin syystä: siinä paitsi tiedotetaan päiväkohtaisista, uutisoinnin arvoiksi katsotuista maailman tapahtumista myös käydään pinnanalaisia neuvotteluja oikeasta ja väärästä, normista ja poikkeamasta, hyvästä ja pahasta. Hazardin spesifien aiheiden valintaa on määrittänyt sattumanvaraisuus, epäselvyyden kokemus mediatapahtumien äärellä, ja tällaisena teoksen rajaukset toimivat sekä hyvin että huonosti.

Kirjan alaotsikkona on "*muistiinpanoja mediasta*", ja niitä teksti tosiaan sisältää. Joku kriitikko ehti jo kaipaamaan teokseen johdonmukaisempaa ja ehyempää rakennetta, mutta ainakin itselleni nimenomaan pätkä- ja silppurakenne toistaa tuttua tarinaa omaankin mediakäyttöni liittyvistä tottumuksista. Hazard hyppelittää aiheesta toiseen kuin pöytätennispallo tosimiesten turnauksessa, ja lukemisen nautinto perustuu osaksi juuri vauhdin ja perässä pysymisen hurmaan. Lisäksi aiheesta toiseen tullaan imaistuksi paikoin nautittavan absurdiin käänteiden kautta.

Toisaalta kuhunkin aihepiiriin voidaan tällaisessa rakenteessa paneutua vain hetkeksi, eikä syventyvälle pysähtymiselle jää koskaan tilaa. On epäilemättä ihmisiä, joita tällainen nopeatemppoinen nytkytys ei kiehdo. Olen silti sitä mieltä, että omassa sarjassaan Hazardin pikasivallukset ja möyhennykset toimivat erittäin hyvin.

Kirja on jaettu neljään osaan. Ensimmäisessä niistä tarkastelun kohteena on median tapa tuottaa normeja eli luoda käsityksiä siitä, mikä on hyvää ja oikeaa, mikä taas ei. Toisessa osassa ruoditaan mainoksia, talous- ja naistenlehtijournalismia ja kolmannessa taas yksittäisiä henkilöitä, joiden kautta mediaan liittyviä julkisuusstrategioita päästään purkamaan. Tanja Saarelan julkiskuvaa määrittää Hazardin mukaan arvoituksellisuus ja Paavo Lipposta harkitsemattomat murahtelut. Tarja Halosen kautta taas päästään tarkastelemaan presidentti-instituution ja naiseuden yhteensovittamattomuutta. Anneli Jäätteenmäen kohdalla Hazard päätyy kiinnostavasti pohtimaan sitä, saattoiko Irak-vuotojupakan taustalla olla yksinomaan asianomaisen naisen ja miehen (Martti Mannisen) erilaiset toimintakulttuuriset käsitykset siitä, mistä oli puhuttu ja mitä loppujen lopuksi sovittu.

Kirjan viimeinen osa keskittyy suomalaisuuteen ja kansallisen identiteettimme peruskiviin. Siinä tarkastellaan esimerkiksi Lordin euroviisumenestystä nk. rahvaan voittona korrektiudesta ja kaiken lävistävistä taloudellisista päämääristä. Seiskaa ja muita Lordi-yhtyeen jäsenten kasvokuvat paljastaneita tahoja vastaan suunnatussa nettiadressissa ei ollut Hazardin tulkinnan mukaan kyse sananvapaudesta tai yksityisyyden kunnioittamisesta, vaan yleisön närkästys kohdistui ennen muuta pyrkimykseen tehdä Lordista taloudellisesti tuottoisa lypsyilehmä ja sisäsiisti markkinapelle.

Kontallaan sisältää kauniisti muotoiltua tekstiä ja näpsäköitä lauseita, jotka jäävät jäytämään lukijan mieleensä johdattaen tämän ajatuskulkua uusille urille. Tekstissä kiteytyy asioita, jotka kaikki oletetusti tietävät, mutta joita ei siitä huolimatta ja juuri siksi koskaan sanota ääneen. Esimerkiksi himo, tuo "*emotion intensiivi*" ja "*tarpeen liioittelu*", on Hazardin mukaan suuri tasa-arvoistaja, sillä se ei katso ulkonäköä, varallisuutta, luonnetta, koulutusta tai asennetta, vaan päätyy parhaassa tapauksessa keltaisena kirkuvaksi myyntiartikkeliksi, lööppiotsikoksi. Lööpit kertovat aina himosta – rahan, vauhdin tai seksin (s. 25).

Kaarina Hazard on käsitellyt *Kontallaan*-kirjansa aihepiirejä myös monissa muissa teksteissään, erityisesti Metro-lehden kolumneissa (joihin annetun tilan kirjoittaja päätti käyttää feministisen mediakritiikin harjoittamiseen, toimitukselle asiasta sen kummemmin tiedottamatta). Näennäisen kepeä, kolumnimainen tyyli näkyy myös kirjan tekstissä, erityisesti lukijaan kohdistuvassa puhuttelussa, joka rakentuu oletuksille vertaisuudesta, kriittisyydestä, medialukutaidosta, poliittisesta valvutuneisuudesta ja ainakin jollain tapaa jaetusta aikalauskokemuksesta.

Toisin sanoen Hazard kirjoittaa inspiroituneesti Susan Kurosesta, kuin yhdestä meistä, ja Matti Vanhasesta, tuosta Setä Harmaasta, sekä yksien tekstareiden kekkosenkuohkealle populaarijulkisuudellemme asettamista vakavista haasteista.

Henkilöihin keskittyvän pikanapostelun ohella kirjassa ruoditaan myös paljon vaikeampia ja



moniulotteisempia mediailmiöitä, kuten naiseuteen liittyvää performanssia, skandaalien yhteisöllistä tapahtumaluonnetta, toimittajien selkärangattomuutta ja sitä, millaisina me julkkiksemme haluamme. Hazard hahmottelee täpärästi vastausta myös senkaltaisiin kysymyksiin, kuten miksi politiikka ei kerta kaikkiaan enää kiehdo meitä tai miksi on olemassa hyviä ja pahoja ulkomaita. Kirjoittaja pölyttää stereotypioita maalaamalla Suomesta kuvaa suurena maana, jota asuttavat intohimoiset ja käänteissään nopeat ihmiset, tämä puhelias kansa, joka on aina valmis talkootyöhön (s. 261).

Onko suomalainen aineellista hyvää himoava itsekin nilkki? Ei, vaan merkkien, tunnusten ja logojen näkyihin kiintyvä ja niitä seuraava meluisa hörhö, joka tulisen intohimoisesti ja turhia aikailmatta ilmaisee tunteensa:

"Missä muualla suivaantunut aikuinen mies ajelisi lumikelkalla parikinsataa kilometriä haulikkoon hakemaan ja sen jälkeen kiittäisi samat kilometrit takaisin, vain saadakseen posauttaa turhia vinoilleen toverinsa pellolle rakennetun anniskeluliikkeen nurkkaan? Ei missään!" (s. 260).

On syhädyttävää, miten suoraan Hazard osaa ja uskaltaa näkemyksensä ihmisten ilmoille lennättää. On kuin kirjoittaja tarttuisi tiukalla niskaotteella kansakuntaamme kollektiivisesta takatukasta ja pyörittelisi tyynesti naamallamme säädettömän pitkään sameassa tiskivedessä lionnutta märkää rättyä. Ja silti lukijalta pääsee lopussa helpotuksen huokaus: olipa tämä puhdistava kokemus!

Kontallaan-teoksen yksi suurimmista vahvuuksista on, että se pystyy pukemaan suoriksi sanoiksi häkellyttävän monia mediakulttuurissamme huolettomasti kierrätettyjä oletuksia ihmisyydestä, sukupuolesta, suomalaisuudesta ja sosiaalisesta kanssakäymisestä. Teoksen muoto saattaa olla kepeä, mutta sen sisältö on sitäkin painavampi.

Tanja Sihvonen

[WiderScreen.fi 1/2007](http://WiderScreen.fi/1/2007)

Lähteet

Kaarina Hazard (2006) *Kontallaan. Muistiinpanoja mediasta*. (2. painos) Helsinki: Teos. 273 s.

© WiderScreen.fi 3.7.2007